

ШЕСТОПА́ЛОВ Віктор Петрович (23. 01. 1923, м. Слов'янськ Донецької губ., нині Краматорського р-ну Донецької обл. — 28. 11. 1999, Харків) — радіофізик. Батько **Г. Шестопа́лової**. Доктор фізико-математичних наук (1963), професор (1963), академік НАНУ (1979). Заслужений діяч науки УРСР (1983). Державні премії УРСР у галузі науки і техніки (1972) та СРСР (1987). Учасник 2-ї світової війни. Державні та бойові нагороди СРСР. Закінчив Харківський університет (1949). Працював 1949—50 у Харківському інституті мір і вимірювальних приладів; 1953—58 — засновник і завідувач кафедри математичного аналізу та теоретичної механіки Харківського педагогічного інституту; 1958—71 — засновник і завідувач кафедри теоретичної радіофізики Харківського університету; 1963—64 — засновник і завідувач кафедри математичної фізики, 1964—69 — засновник і завідувач кафедри радіофізики Харківського інституту радіоелектроніки; 1966—99 — завідувач відділу теорії дифракції і дифракційної електроніки, водночас 1971—73 — заступник директора з наукової роботи, 1973—93 — директор Інституту радіофізики та електроніки НАНУ (Харків). 1981—86 — голова Харківського наукового центру АН УРСР (нині Північно-Східний науковий центр НАНУ і Міністерства освіти та науки України). Засновник наукової школи з теорії дифракції, дифракційної електроніки, хвилеводної, антенної і вимірювальної техніки. Досліджував поширення електромагнетних хвиль у сповільнювальних системах, створення нових підсилювачів і генераторів електромагнетних коливань; вивчав строгу математичну постановку та розв'язання задач

дифракції електромагнетних хвиль на електродинамічних структурах, створення нових методів розв'язання крайових задач математичної фізики; досліджував міліметровий і субміліметровий діапазон радіохвиль, нові джерела електромагнітних коливань — генератори дифракційного випромінювання, антенні системи, лінії передач; займався розробленням спектральної теорії відкритих електродинамічних структур і питання їхнього збудження. Розвивав новий науковий напрям — радіофізичні дослідження поверхні Землі з космосу. Брав участь у створенні системи всепогодного моніторингу в реальному часі з використанням багаточастотних активних і пасивних засобів дистанційного зондування, що не має аналогів у світі. Від 1983 цю систему експлуатували на супутниках серій «Космос-1500», «Океан», «Січ».

Пр.: Метод задачи Римана-Гильберта в теории дифракции и распространения электромагнитных волн. Х., 1971; Дифракция волн на решетках. Х., 1973 (спів-авт.); Дифракционная электроника. Х., 1976; Сумматорные уравнения в современной теории дифракции. К., 1983; Матричные уравнения типа свертки в теории дифракции. К., 1984 (співавт.); Физические основы миллиметровой и субмиллиметровой техники: В 2 т. К., 1985; Резонансное рассеяние волн: В 2 т. К., 1986 (спів-авт.); Спектральная теория и возбуждение открытых структур. К., 1987; Динамическая теория решеток. К., 1989 (співавт.); Поляризация атомных ядер миллиметровыми волнами. К., 1990 (співавт.); Генераторы дифракционного излучения. К., 1991 (співавт.); Морсовские критические точки дисперсионных уравнений. К., 1992; Новые методы решения прямых и обратных задач теории дифракции. Аналитическая регуляция краевых задач электродинамики. Х., 1997; Spectral Theory and Excitation of Open Structures. London, 1996 (співавт.); Physical Foundation of the Mm and Sub Mm Waves Technique. Utrecht; Tokyo, 1997. Vol. 1; New York, 1997. Vol. 2.

Рекомендована література

1. Віктор Петрович Шестопа́лов: Библиогр. указ. К., 1983;
2. Яковенко В. М., Лапшин В. И., Егоров А. М. и др. Памяти Виктора Петровича Шестопа́лова // Вопросы атомной науки и техники. Сер. Ядерно-физические исследования. 1999. № 4;
3. Академик НАН Украины Виктор Петрович Шестопа́лов. Служение науке. Х., 2012;
4. Костенко О. О., Мележик П. М., Масалов С. О. Віктор Петрович Шестопа́лов: Життя в науці // Вісн. НАНУ.

2014. № 2;

5. Вони ж. Академик В. П. Шестопалов. Научные достижения и ученики // Наука та наукознавство. 2014. № 2;

6. Мележик П. М., Кириленко А. О., Костенко О. О.,

Масалов С. О. Школа В. П. Шестопалова. Від квазістатистики до квазіоптики (до 100-річчя від дня народження) // Радіофізика і радіоастрономія. 2023. Т. 28, № 1.

П. М. Мележик

Бібліографічний опис:

Шестопалов Віктор Петрович / П. М. Мележик // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2025. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-887524>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).